

Elvis Orbanić

Državni arhiv u Pazinu
Vladimira Nazora 3
Pazin

MONS. IVAN GRAH, CRKVENI ARHIVIST I POVJESNIČAR : BIOBIBLIOGRAFIJA

UDK 929Grah, I.
016:929Grah, I.
930.25-05Grah, I.(497.5Istra)

Stručni rad

U članku se donosi kraći osvrt na život i rad mons. Ivana Graha, zaslužnog arhivista i povjesničara Istre, svećenika Porečke i Pulske biskupije koji je preminuo 2011. godine. Na kraju članka dodana je cjelovita bibliografija objavljenih radova Ivana Graha. Tijekom života Grah je obnašao dužnost biskupijskog delegata za crkvene arhive Porečke i Pulske biskupije te je u tom smislu u suradnji s Jakovom Jelinčićem, arhivistom iz Državnog arhiva u Pazinu, popisao gradivo gotovo svih župa spomenute Biskupije u projektu koji je trajao deset godina.

Ključne riječi: Ivan Grah, životopis, bibliografija, Državni arhiv u Pazinu, Biskupija Porečka i Pulska, župni arhivi

Biografija

Mons. Ivan Grah, umirovljeni župnik, prepozit Pulske kaptola, crkveni arhivist, povjesničar i predani suradnik Državnog arhiva u Pazinu, nakon duge i teške bolesti preminuo je 23. travnja 2011. u svojoj 83. godini.¹

Rođen je u Cerovlju 17. ožujka 1928. od oca Josipa i majke Ane, rođ. Rade. Školske godine 1945/1946. dolazi iz koparskog u pazinsko sjemenište i ondje maturira 21. lipnja 1948. godine. Bio je među najboljim učenicima, a posebno se isticao u hr-

¹ Biografske podatke o Ivanu Grahu prikupio sam iz sljedećih članaka: Grah, Ivan, arhivist, u: *Hrvatski leksikon*. Zagreb, 1996. Str. 409; Grah, Ivan, arhivist, u: *Hrvatski biografski leksikon*. Zagreb, 2002. Str. 120-121; Buršić, R. Zaboravu otrgnuo nevine žrtve rata i poraća Crkve u Istri. *Ladonja - vjerski informativno-kulturni list* (Pazin). 5/304, svibanj 2011, str. 12-13; Jelinčić, J. U spomen : mons. Ivan Grah. *Vjesnik istarskog arhiva* (Pazin). 18 (2011), str. 449-451; Bertoša, M. Pet listopadskih dana u Loretu godine 1984. Uspomene na monsinjora Ivana Graha. *Istarska Danica* 2012. (Pazin). 2011, str. 86-91; Milošević, I. Ivan Grah : znamen vjere i ljudske postojanosti. *Istarska Danica* 2012. (Pazin). 2011, str. 81-85.

vatskom jeziku, matematici i povijesti. Na Grahovu odluku da se posveti svećeničkom pozivu utjecala je i mučenička smrt njegovog profesora filozofije Miroslava Bulešića, a vjerojatno je taj događaj utjecao i na njegovu odluku da dio života posveti istraživanju progona katoličkih svećenika i vjernika.²

Bogosloviju je studirao u Rijeci i Zagrebu.

Proživio je dug svećenički vijek, gotovo 59 godina: od ređenja 7. srpnja 1952. u Cerovlju, do smrti 23. travnja 2011. u Puli. Kao župnik djelovao je najduže u Gračišću od 1952. do 1983. godine, odakle je do umirovljenja 2009. bio župnikom Ližnjana i Šišana. S obzirom na njegov osobiti doprinos župi Gračišće kroz trideset godina službovanja, povodom dana Općine 2011. godine posthumno mu je dodijeljena Povelja Općine Gračišće. Zbog bolesti se 2009. godine povukao u Svećenički dom u Puli. Godine 1994. imenovan je članom Pulske kaptola, a 2010. postao je kapelanom s naslovom monsinjora.

Neovisno o brojnim pastoralnim obvezama u povećoj gračaškoj župi, na molbu biskupa Dragutina Nežića i ravnatelja sjemenišne gimnazije Bože Milanovića, dvije školske godine (1960/1961. i 1961/1962) predaje povijest i vjeronauk u toj gimnaziji.

U pripremama tromjesečnog tečaja za arhivske djelatnike pri Arhivu Hrvatske (danas: Hrvatski državni arhiv) u Zagrebu, tadašnji direktor Arhiva Bernard Stulli, svjestan izuzetne vrijednosti crkvenog arhivskoga gradiva za istraživanje povijesti, predložio je biskupima i provincijalima da pošalju svoje svećenike/redovnike, zainteresirane za arhivsko blago na taj tečaj. Pozivu se odazvao i porečko-pulski biskup Dragutin Nežić, koji je, svjestan sposobnosti i zanimanja svećenika Ivana Grah, uputio upravo njega na školovanje. Tečaj je održan od kraja rujna do kraja prosinca 1968. godine, a Grah je već u prvom roku uspješno položio cijelu skupinu predmeta.

Ivan Grah u više je navrata pisao za *Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu*, kao i za *Vjesnik istarskog arhiva*, nekadašnje i sadašnje periodično glasilo Državnog arhiva u Pazinu. Njegovi istraživački naponi na polju starijeg povijesnog razdoblja, posebno su bili usmjereni na Pićan, tj. Pićansku biskupiju. Objavio je uz ostalo: *Urbar Pićanske biskupije (1617-1621)*, *Nekoliko vijesti o pićanskoj buni 1653. godine u izvještajima pićanskih biskupa 'Ad limina'* i *Pazinski kraj u izvještajima pićanskih i porečkih biskupa Svetoj Stolici (1588- 1780)*. Za povjesničare koji se bave Istrom starijeg povijesnog razdoblja, Ivan Grah ostat će neizostavan autor prvenstveno zbog njegovog istraživanja relacija *Ad limina apostolorum* u Tajnom vatikanskom arhivu. Izvještaje pićanskih biskupa Svetoj Stolici objavio je u časopisu *Croatica Christiana periodica*, u kojem je također objavio taj tip izvještaja i za ostale istarske biskupije, pri čemu je historiografsku struku počastio nemjerljivom uslugom, budući da se radi o iznimno važnim izvorima za poznavanje vjerske i kulturne prošlosti Istre od 16. do kraja 18. stoljeća. O relevantnosti Grahovih članaka objavljenih u *Croatici* svjedoči broj njihova navođenja u znanstvenim aparatima studija koje tematiziraju Istru u spomenutom razdoblju.

² Iz Porečke i Pulske biskupije 82 svećenika bila su u zatvoru, u vremenskom rasponu od 15 dana do 6 godina. Vidi: Susret : Ivan Grah, župnik iz Ližnjana. Tko su antifasisti u Istri? *Glas Koncila* (Zagreb). 18(1819). 3.5.2009.

Druga tema koja je pobuđivala Grahovu znanstvenu znatiželju bila je prošlost školstva. Poblizje, obrađivao je posebno župne škole Tinjana, Kringe, Pićna, Gračišća, Lindara, Pazinskih Novaka, Gologorice, Boruta, Zarečja, Svetog Ivanca, Pazina, Berma, Zamaska, Trviža, Grdosela, Svetog Petra u Šumi i Žminja. Sve su one djelovale kroz 19. stoljeće zauzetošću brojnih kapelana i župnika koji su, kako to u jednom od ovih članaka zaključuje Grah „(...) uz velike žrtve i samoprijegornim radom ostavili nesebičan primjer prosvjetnoga rada i nepobitan dokaz da se Crkva zalagala da naš obespravljani narod izađe iz tame neznanja i nepismenosti i polako izbori svoja prava i utka svoju prisutnost u daljnja zbivanja na našem poluotoku.“³ Iako su ovi zapisi s područja povijesti i prosvjete najčešće objavljeni u popularnijoj formi i tako profiliranim glasilima, njihova je činjenična utemeljenost, iako neopterećena bilješkama, neupitna.

Treću skupinu tema predstavljaju kraće monografske obrade pojedinih mjesta Istre kroz povijest. Opisao je tako Tinjan, Pazin, Gračišće, Premanturu, Roč, Lupoglav, Mutvoran, Šternu u Čepiću, Pazinske Novake, Pietrapelozu, Raspor, Previž, Cerovlje i brojna druga istarska mjesta dinamične i zgusnute povijesti, ostavljajući o njima trag svog prepoznatljivog rukopisa na stranicama *Istarske Danice* i mjesečnika *Ladonja*.

Četvrti sklop Grahova istraživanja i pisanja odražava se kroz životopise pojedinih uglednijih svećenika i katoličkih laika Istre, napose kroz opisivanje sudbina nekih od početka Drugog svjetskog rata, pa sve do samostalne Republike Hrvatske. Tako su nastali tekstovi o dr. Ivanu Paviću, Ljudmili Vodinić, Mati Petehu, dr. Atiliju Mauroviću, Veroniki Milošević, Raffaelu Radossiju - da navedemo samo neke od brojnih osoba, često tragičnih sudbina totalitarnog režima (svećenika, redovnika, redovnica, bogoslova, sakristana, katoličkih laika), koje su, svaka na svoj način obilježile istarski poluotok. Grah je tim tekstovima ostavio dodatan trag, kao i svoju prosudbu, čime je galerija važnih osoba istarskog povijesnog korpusa uvelike nadopunjena i predstavlja podlogu za izradu nekog budućeg istarskog leksikona.

Marljivim sabiranjem pisanih izvora i svjedočenja suvremenika, od kojih pojedini iz razumljivih razloga nisu željeli da se objavi njihov identitet, uspio je samostalno objaviti dvije knjige: *Istarska Crkva u ratnom vihoru 1943-1945*. (IKD Juraj Dobrila - Josip Turčinović d.o.o., Pazin 1998) i *Udarit ću pastira : sudbina nekih crkvenih djelatnika od 1940. do 1990. na području današnje Porečke i Pulske biskupije* (Josip Turčinović d.o.o., Pazin 2009). Tim je naslovima, okupivši u njima i ranije objavljivane biografske crtice, ostavio svojevrsnu historiografsku oporuku. Treća knjiga koju je priredio zajedno s Marijanom Bartolićem *Crkva u Istri : Osobe, mjesta i drugi podaci Porečke i Pulske biskupije*, doživjela je tri izdanja (I. izdanje, Poreč-Pazin 1987, II. izdanje, Pazin 1991, III. izdanje, Pazin 1999). Knjiga odražava Grahovo temeljito poznavanje povijesti, ali i kulturnih spomenika svih župa Istre što je proizišlo iz osobnog višedesetljetnog istraživanja pismohrana župa i dokumentacije pohranjene u Biskupijskom arhivu u Poreču.

Dolaskom Dražena Vlahova na mjesto direktora Historijskog arhiva u Pazinu (danas: Državni arhiv u Pazinu) 1970. godine, uspostavljena je bliska suradnja između

³ Grah, I. Župne škole u Pićanskom dekanatu (1815-1869). *Istarska Danica 1990* (Pazin). 1989, str. 77.

Porečke i Pulske biskupije i Arhiva. Na polju zajedničkog nastojanja na očuvanju arhivske baštine, u ime Biskupije zaduženje je dobio svećenik Ivan Grah, a Arhiv je zastupao arhivist Jakov Jelinčić. Od 18. prosinca 1970. do 28. listopada 1980. zajedno su obišli 107 župa i popisali gradivo 159 župa, dekanata, kaptola i kapelanija. Ta je ostvarena suradnja bila jedinstven slučaj na području bivše države. Njih su dvojica zajedno sredili i veliki dio Biskupijskog arhiva. S obzirom na uloženi trud, valja posebno istaknuti da je sve navedeno Ivan Grah radio uz vrlo malu naknadu. Rezultat ove suradnje Biskupije i Arhiva je objavljen popis matičnih knjiga s područja Istarske županije iz 2008. godine.⁴

Uz sve navedeno, Grah je preko 30 godina bio član ugledne Udruge crkvenih arhivista u Rimu (*Associazione Archivistica Ecclesiastica*), na čijim je mnogobrojnim skupovima aktivno sudjelovao (Brescia, Loreto, Napulj, Rim, Trento). Uz tu međunarodnu Udrugu, Grah je bio zauzetim članom i Hrvatskog arhivističkog društva, Ogranak Pazin-Rijeka, koji je također djelatno podupirao.

S Pazinom je ovaj zaslužni crkveni arhivist povezan i donacijom brojnih knjiga knjižnici Državnog arhiva u Pazinu.

Ugled i stručnost u arhivistici potvrđena mu je kroz Vijeće za arhive i knjižnice Porečke i Pulske biskupije, kojim je predsjedavao čitav niz godina sve do smrti.

Njegov bliski suradnik Jakov Jelinčić svjedoči da je Grah bio „velik i neutrudiv radnik (...) bez radnog vremena“. Kao takav pružao je bez i najmanjeg dociranja podatke i dobrohotno upućivao kolege arhiviste i znanstvenike, kako na temelju stručne i znanstvene literature, na koju je trošio dio svojih skromnih novčanih sredstava, tako i na temelju svojeg besprijekornog poznavanja arhivskoga gradiva i pronicljivih opažanja. O njegovom odnosu prema kolegama mogu i osobno posvjedočiti, jer je moj publicistički izdavački prvijenac recenzirao upravo Ivan Grah, pri čemu je bio ne samo blag ocjenjivač, nego naročito strpljiv učitelj.⁵ Na ovom mjestu smatram potrebnim istaknuti, da je spomenuta monografija plod iznikao prvenstveno na temelju Grahovih objavljenih istraživačkih rezultata. Jednom prilikom mi je u razgovoru bard istarske historiografije emeritus Miroslav Bertoša, rekao za mons. Graha da je najbolji poznavatelj istarske povijesti u cjelini. Osobno sam se uvjerio u nizu naših susreta velikim opsegom i razinom znanja raspolaže. Zato je ovom ocjenom takvog historiografskog autoriteta kakav je Miroslav Bertoša, mons. Grahu priznato zasluženno visoko mjesto u istarskoj i hrvatskoj povijesnoj znanosti.

Prije operacije srca, koju je imao tijekom ljeta 2007. godine, primio me kao i nebrojeno puta ranije u prijateljski posjet i predao mi koncept popisa objavljenih radova sa željom da ga objavim. Ujedno mi je nudio i bilježnice s prepisanim relacijama *ad limina* nekadašnjih istarskih biskupija što ih je, kako sam ranije napomenuo, objavljivao u časopisu *Croatia Christiana periodica*. Vodeći računa o njegovom psihofizičkom stanju, zahvalio sam mu se na povjerenju, ponudivši da na objavljivanju relacija radimo zajedno nakon operacije. Iako je operativni zahvat završio dobro, njegovo zdravlje nije mu dopuštalo aktivniji intelektualni rad na koji je bio naviknut, pa je posao objavljivanja relacija u cjelini izostao.

⁴ *Vjesnik istarskog arhiva*. 11-13(2004-2006). Pazin, 2008, str. 9-356.

⁵ *Katedra sv. Nicefora. Povijesna skica Pićanske biskupije*. Pazin : Josip Turčinović d.o.o., 2002.

Ovim člankom, u ime brojnih suradnika i prijatelja iz pazinskog Arhiva, želim zahvaliti mons. Grah u svemu što nas je naučio, kolegijalno upućivao, prijateljski savjetovao. Prije svega, to je odgovornost prema arhivskom gradivu i odnos poštovanja prema njegovim stvarateljima, kao i težnja za visokom razinom profesionalnosti u njegovom korištenju.

Napomene o bibliografiji

Bibliografija je uređena na način da su najprije navedene sve knjige kojih je Ivan Grah autor ili suautor te sva njihova izdanja do tekuće 2012. godine. Nadalje, donosi se kronološki poredan popis svih članaka što ih je objavljivao u Vjesniku historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu i njegovom nastavljaju Vjesniku istarskog arhiva. Potom slijede radovi objavljeni u časopisu Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu *Croatica Christiana periodica* i u godišnjaku *Istarska Danica*, zatim radovi objavljeni u vjerskom informativno-kulturnom listu *Ladonja* te u mjesečniku *Politički zatvorenik* iz Zagreba. Zasebno su izdvojene natuknice što ih je pisao za leksikone i Istarsku enciklopediju. Posljednja grupa radova obuhvaća one objavljene u ostalim časopisima, zbornicima i knjigama.

U ovu bibliografiju nisu uvršteni njegovi intervjui i naslovi knjiga koje je recenzirao.

Bibliografija

I. Knjige

1. Bartolić, M., Grah, I. (priređili). *Crkva u Istri : Osobe, mjesta i drugi podaci Porečke i Pulske biskupije*. Prvo izdanje, Poreč-Pazin : IKD „Juraj Dobrila“, 1987. Drugo izdanje, Poreč-Pazin : IKD „Juraj Dobrila“, 1991. Treće izdanje, Pazin-Poreč : „Josip Turčinović“, 1999.
2. Grah, I. *Istarska crkva u ratnom vihoru (1943-1945)*. Prvo izdanje, Pazin : IKD „Juraj Dobrila“, 1992. Drugo izdanje, Pazin : „Josip Turčinović“, 1998.
3. Isti. *Udarit ću pastira : Sudbina nekih crkvenih djelatnika od 1940. do 1990. na području današnje Porečke i Pulske biskupije*. Pazin : „Josip Turčinović“, 2009.

II. Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu

1. Grah, I. *Urbar Pićanske biskupije (1617-1621)*. 16(1971), str. 263-283.
2. Isti. *Savjetovanje o crkvenim arhivima Istre*. 16(1971), str. 411-414.
3. Isti. *Sadašnje stanje crkvenih arhiva u Istri*. 17(1972), str. 411-412.
4. Isti. *Nekoliko vijesti o Pićanskoj buni 1653. godine u izvještajima pićanskih biskupa Svetoj Stolic*. 21(1977), str. 351-354.
5. Isti - *Jakov Jelinčić, Kratak pregled građe crkvenih arhiva Istre*. 23(1980), str. 265-282.

6. Isti. Arhivska građa Tajnog vatikanskog arhiva koja se odnosi na riječku regiju. 23(1980), str. 289-292.
7. Isti. Pazinski kraj u izvještajima pićanskih biskupa Svetoj Stolici (1588-1780). 26(1983), str. 201-218.
8. Isti. Prve sačuvane relacije istarskih biskupa Svetoj Stolici. 30(1988), str. 79-89.

III. Vjesnik istarskog arhiva (Pazin)

1. Grah, I. Arhivska građa Rovinjskog kaptola. 1(1991), str. 229-242.
2. Isti. Guida degli archivi diocesani d'Italia, vol. I, Città del Vaticano 1989-1900. 1(1991), str. 304-305.
3. Isti. Arhivska građa o djelovanju župnih škola na području Istre (1815-1869). 2-3(1994), str. 93-104.
4. Isti. Guida degli archivi diocesani d'Italia, vol. II, Città del Vaticano 1993-1994. 2-3(1994), str. 348-349.
5. Isti. Ratna mlada misa u Svetvinčentu. 6-7(2001), str. 219-226.
6. Isti. Antun Milovan - žrtva komunističke „pravde“. 6-7(2001), str. 227-237.
7. Isti. Sergio Galimberti, Santin: testimonianze dall'Archivio privato (Trieste 1996). 6-7(2001), str. 403-405.
8. Isti. Visoko školstvo na području Riječko-senjske metropolije: Spomenica (Zagreb-Rijeka 1999). 6-7(2001), str. 419-424.
9. Isti. Croatica Christiana Periodica: Kazala 1-40 (Zagreb 1999). 6-7(2001), str. 424.

IV. Croatica Christiana periodica (Zagreb)

1. Grah, I. Izvještaji Pićanskih biskupa Svetoj Stolici (1589-1780). 6(1980), str. 1-25.
2. Isti. Izvještaji Porečkih biskupa Svetoj Stolici (1588-1775). I. dio. 12(1983), str. 1-47.
3. Isti. Izvještaji Novigradskih biskupa Svetoj Stolici (1588-1808). I. dio. 16(1985), str. 63-93.
4. Isti. Izvještaji Novigradskih biskupa Svetoj Stolici (1588-1808). II. dio. 17(1986), str. 113-147.
5. Isti. Izvještaji Pulskih biskupa Svetoj Stolici (1592-1802). I. dio. 20(1987), str. 26-68.
6. Isti. Izvještaji Pulskih biskupa Svetoj Stolici (1592-1802). II. dio. 21(1988), str. 63-106.

V. Istarska Danica, Pazin (godišnjak): „Josip Turčinović“

1. Grah, I. Akvilejski pokrajinski koncil 1600-godišnjica proslave (381-1981). Pazin 1981, str. 62-64.
2. Isti. Tinjan. Pazin 1981, str. 89-102.
3. Isti. U Tinjanu 1931. Pazin 1981, str. 102-103.

4. Isti. Pazin. Pazin 1982, str. 37-45.
5. Isti. Gračišće. Pazin 1983, str. 55-67.
6. Isti. Rižanska skupština. Pazin 1983, str. 68-72.
7. Isti. Premantura. Pazin 1984, str. 43-57.
8. Isti. Gračaški urbar iz 1578. Pazin 1984, str. 116-118.
9. Isti. Pulska biskupija prema opisu biskupa Josipa Bottarija iz godine 1701. Pazin 1985, str. 57-64.
10. Isti. Roč. Pazin 1985, str. 91-102.
11. Isti. Lupoglav. Pazin 1986, str. 97-106.
12. Isti. Mutvoran. Pazin 1987, str. 61-70.
13. Isti. Šterni u Čepiću u pohode. Pazin 1987, str. 78-82.
14. Isti. Pazinski Novaki. Pazin 1988, str. 76-86.
15. Isti. Župne škole u Pićanskom dekanatu. Pazin 1989, str. 69-77.
16. Isti. Izlet u kaštel Pietrapeloza. Pazin 1989, str. 78-83.
17. Isti. Carevanje Josipa II. (1780-1790). Pazin 1989, str. 92-100.
18. Isti. Izlet u prošlost Raspora. Pazin 1990, str. 72-79.
19. Isti. Previž. Pazin 1990, str. 89-98.
20. Isti. „Čuvam popa“. Pazin 1990, str. 220-222.
21. Isti. Župne škole na Pazinštini. Pazin 1991, str. 50-62.
22. Isti. Biskupi i partizani. Pazin 1991, str. 195-199.
23. Isti. Crkveni sabor u Akvileji 1193. Pazin 1992, str. 69-71.
24. Isti. Dr. Ivan Pavić, oporbenjak fašizma i komunizma. Pazin 1992, str. 103-108.
25. Isti. Istarski svećenici žrtve rata 1943-1945. Pazin 1993, str. 66-71.
26. Isti. Društvo Sv. Mohora za Istru (1924-1947) i zidni kalendar 1944. Pazin 1993, str. 72-76.
27. Isti. Doprinos crkava Pazinskog dekanata za župne škole. Pazin 1993, str. 97-101.
28. Isti. Župna pučka škola u Žminju (1822-1869). Pazin 1994, str. 84-91.
29. Isti. Gore Srca! Vjerski list za Istru (50. obljetnica). Pazin 1995, str. 98-102.
30. Isti. Istra 1797. godine. Pazin 1996, str. 78-79.
31. Isti. Dajla 1947. godine. Pazin 1996, str. 83-86.
32. Isti. Istarski raskol (558-698). Pazin 1997, str. 118-121.
33. Isti. Župne škole u Porečkoj i Pulskoj biskupiji. Pazin 1998, str. 93-96.
34. Isti. Istarske „Jazovke“. Pazin 1998, str. 97-105.
35. Isti. Tragom jedne ratne podvale. Pazin 1999, str. 107-113.
36. Isti. Župna škola u Svetom Petru u Šumi. Pazin 2000, str. 90-96.
37. Isti. Svjedoci vjere u XX. stoljeću. Pazin 2000, str. 97-104.
38. Isti. Bog ne plaća svake subote. Pazin 2000, str. 105-107.
39. Isti. Biskupi Goričke metropolije i talijanska ratna represivna politika. Pazin 2001, str. 129-132.
40. Isti. Istranin na križnom putu. Pazin 2002, str. 120-125.
41. Isti. Istarska crkva jedna. Pazin 2003, str. 71-75.
42. Isti. Ljudmila Vodinelić. Pazin 2004, str. 79-87.
43. Isti. Stanje u Novigradskoj biskupiji 1655. godine. Pazin 2004, str. 142-143.
44. Isti. Bratska smjena na biskupskoj stolici u Puli 1605. godine. Pazin 2004, str. 150-151.

45. Isti. Mukotržno djelovanje istarskih svećenika u prvom poratnom desetljeću (1945-1955). Pazin 2005, str. 123-134.

46. Isti. Don Rodolfo Tonceti (Toncetti). Pazin 2005, str. 183-184.

VI. *Ladonja*, vjerski informativno-kulturni list (Pazin) (mjesečnik)

1. Grah, I. Ladonjine uspomene (kolumna). 21 članak: 1(1983), str. 4-5; 2(1983), str. 2; 3(1983), str. 2; 4(1983), str. 2; 5(1983), str. 2; 6(1983), str. 2; 7(1983), str. 2; 8(1983), str. 2; 9(1983), str. 2; 2(1984), str. 2; 4(1984), str. 2; 5(1984), str. 2; 6(1984), str. 2; 1(1985), str. 2; 2(1985), str. 2; 3(1985), str. 2; 4(1985), str. 2; 5(1985), str. 2; 7(1985), str. 2; 8(1985), str. 2; 9(1985), str. 2.

2. Isti. Iz povijesti Istarske crkve. 1(1984), str. 8-11.

3. Isti. Katekizmi u Istri. 6(1984), str. 2.

4. Isti. Još o Vetvi. 5(1985), str. 2.

5. Isti. Šišan - neuobičajena proslava Velike Gospe. 7(1988), str. 8.

6. Isti. Učiteljica dušom i srcem. Razgovor s Ljudmilom Vodinelić. 1(1990), str. 6-7.

7. Isti. Učiteljica dušom i srcem. Razgovor s Ljudmilom Vodinelić. 2, 3(1990), str. 13-14.

8. Isti. Ližnjanska Martinja. 8(1991), str. 14.

9. Isti. Poratni pokolj kod Završja. 1(1992), str. 13-14.

10. Isti. Dvije babice i partizani. 2(1992), str. 11.

11. Isti. Nova knjiga – prikaz. 2(1992), str. 12.

12. Isti. Istarska crkva u ratnom vihoru – osvrt. 3(1992), str. 4.

13. Isti. Mučenice svoga zvanja. 3(1992), str. 6.

14. Isti. Zbogom JNA. 4(1992), str. 12-13.

15. Isti. Rušenje spomenika u Pazinu. 5(1992), str. 10.

16. Isti. Boljunski glagoljski rukopisi. 5(1992), str. 13.

17. Isti. Španjolski blaženici - žrtve komunističke mržnje. 6(1992), str. 8.

18. Isti. Partizanski zločin u Muntrilju 1943. 6(1992), str. 10.

19. Isti. Mate Peteh, narodnjak iz Žminja. 1(1993), str. 7-8.

20. Isti. Braća Rajko iz Tinjana. 2(1993), str. 11-12.

21. Isti. Mučenik iz Levaki. 3(1993), str. 16-18.

22. Isti. Učitelj Ivan Sošić (Sossich). 4(1993), str. 12-14.

23. Isti. Anton Škifić, 5(1993). str. 8-9.

24. Isti. Iz jame u Australiju. 6-7(1993), str. 12-13.

25. Isti. Otkriveno grobište ratnih žrtava (Gračišće). 8(1993), str. 12-14.

26. Isti. Mate Sinčić: vjernik i narodnjak iz Škropeti. 9(1993), str. 10-12.

27. Isti. Mate Peteh, narodnjak iz Žminja (dopuna članka). 9(1993), str. 12.

28. Isti. Svećenik Stjepan Cek (1913-1985). 10(1993), str. 9-11.

29. Isti. Lindarski svećenici ređeni u Pićanskoj biskupiji. 10(1993), str. 16.

30. Isti. Svećenik Stjepan Cek (1913-1985) (dopuna članka u *Ladonji* br. 10(1993), str. 9-11; 1(1994), str. 9-11.

31. Isti. Amelia i Lodovico Grossi(ch). 2(1994), str. 12-14.

32. Isti. Paz koncem XVI. stoljeća. 2(1994), str. 16.

33. Isti. Sestre Celić iz Krbuna. 3(1994), str. 8-10.

34. Isti. Tijelovo u Draguču 1945. 4(1994), str. 4.

35. Isti. Svećenik Ivan Žufić. 5(1994) (dodatak), str. 1-2.
36. Isti. Narodnjak Pavao Krajša. 6-7(1994), str. 9-12.
37. Isti. Izložba Dva tisućljeća pisane riječi u Istri. 8-9(1994), str. 3.
38. Isti. Ratne i poratne dogodovštine don Rodolfa Tenceticha. 10(1994), str. 10-11.
39. Isti. Ratne i poratne dogodovštine don Rodolfa Tenceticha (nastavak iz prošlog broja). 1(1995), str. 15-16.
40. Isti. Marijan Milevoj-Eduard Strenja, Od crkve do crkve Labin. (1994), 3(1995), str. 7.
41. Isti. Sedam Jadreškana. 4(1995), str. 13.
42. Isti. Sedam Jadreškana. 5(1995), str. 9-10.
43. Isti. „Kanarinac“ Iz KPD-a Slavonska Požega. 6(1995), str. 11-12.
44. Isti. Kanarinac (nastavak iz prošlog broja o Veroniki Milošević). 7(1995), str. 8-9.
45. Isti. Antun Palman (gologorički sakristan). 8(1995), str. 11.
46. Isti. „Partizan Tuone“. 9(1995), str. 8-9.
47. Isti. Položaj Katoličke crkve u Istri 1945-1947. 10(1995), str. 5-6; 1(1996), str. 12-13; 2(1996), str. 12-13; 3(1996), str. 8-9; 4(1996), str. 10-11; 5(1996), str. 8-9.
48. Isti. Majka Božja od Drenja 1996. godine. Uspomena hodočasnika. 7(1996), str. 7.
49. Isti. Udruženi za dobro Crkve i naroda, Zbor svećenika sv. Pavla za Istru. 7(1996), str. 14; 8(1996), str. 16.
50. Isti. Priznanje u prave ruke (Ljudmili Vodinelić). 7(1996), str. 4.
51. Isti. Majka Božja od Drenja. 7(1996), str. 7.
52. Isti. Partizansko bezumlje i tri bogoslova. 9(1996), str. 13-14; 10(1996), str. 16-17.
53. Isti. Nova knjiga. 10(1996), str. 3.
54. Isti. Ratna zbivanja u Grdoselskoj kotlini. 4(1997), str. 15-16; 5(1997), str. 14-15; 6(1997), str. 16-17; 7(1997), str. 14; 8(1997), str. 14.
55. Isti. Pučke misije u Ližnjaju 1866. 6(1997), str. 17.
56. Isti. Svećenik Zvonimir Brumnić u krivom svjetlu. 2(1998), str. 12; 3(1998), str. 12.
57. Isti. Istarsko svećenstvo i nacionalna borba 1918-1943. 3(1998), str. 13-14; 4(1998), str. 11.
58. Isti. Tragom jednog navoda. 7(1998), str. 15-16.
59. Isti. Svećenik Anton Češornja (1897-1958). 8(1998), str. 13-14.
60. Isti. Posjet bolesnom prijatelju. 10(1998).
61. Isti. Zakon na papiru i u stvarnosti (50. obljetnica opće deklaracije o ljudskim pravima). 1(1999), str. 12-13.
62. Isti. Ratna sjećanja jednog franjevca. 4(1999), str. 11-12.
63. Isti. Istarski ratni i poratni svećenici na Prokrustovom krevetu. 9(1999), str. 12-13.
64. Isti. Žrtve mržnje i bezumlja. 1(2000), str. 13-14.
65. Isti. Gračaški župnik dr. Atilio Maurović (1924-1947). 2(2000), str. 13-14; 3(2000), str. 13-14.
66. Isti. Ratni doživljaji jednog bogoslova. 4(2000), str. 10; 5(2000), str. 14; 6(2000), str. 13-14.
67. Isti. Mafalda Codan (iz Tara). 7(2000), str. 14.

68. Isti. Križni put Mafalde Codan. 8(2000), str. 14; 9(2000), str. 13-14.
69. Isti. Optužnica i presuda okrivljenima za krvavu lanišku krizmu. 9(2000), str. 6.
70. Isti. Narodnjak Marčelo Klarić, žrtva komunističkog žrvnja. 1(2001), str. 11-12.
71. Isti. Pazinski Novaki i „suhe kosti“. 2(2001), str. 13-14; 3(2001), str. 14-15.
72. Isti. Gracijano-Milutin Krizmanić, sjemeništarc iz Ježenja. 4(2001), str. 13-14; 5(2001), str. 13-14.
73. Isti. Bogojavljenje 1950. u Žbandaju. 6(2001), str. 16-17.
74. Isti. Procjena bremenitog stanja u Istri 1943. godine iz pera porečkog-pulskog biskupa Raffaella Radosija. 8(2001), str. 12.
75. Isti. Rudolf Brnobić. Istarski svećenik, rodoljub i mučenik. 9(2001), str. 13.
76. Isti. Ljubljanski biskup Anton Vovk i Pazin. 1(2002), str. 10.
77. Isti. Jedan ratni prvi petak na Žminjštini. 3(2002), str. 13-14.
78. Isti. Alojzije Fogar (Prigodom 120. obljetnice rođenja). 5(2002), str. 12-13.
79. Isti. Doživljaj biskupa Ivana Flappa u Vižinadi 1896. godine. 3(2003), str. 19; 4(2003), str. 19.
80. Isti. Gdje su oni i one? 5(2003). str. 19.
81. Isti. Sudbina crkvenih matičnih knjiga Istre. 7(2003), str. 19; 8(2003), str. 19; 9(2003), str. 19.
82. Isti. Križni put jedne Istranke. 10(2003), str. 19; 11(2011), str. 19.
83. Isti. Istarski narodnjaci. 3(2004), str. 19; 4(2004), str. 19; 5(2004), str. 19; 6(2004), str. 19; 7(2004), str. 19; 8(2004), str. 19; 9(2004), str. 19.
84. Isti. Giuseppe Varin. 10(2004), str. 19; 11(2004), str. 19.
85. Isti. Antun Cukarić (1916-1973) – svećenik. 12(2004), str. 19; 1(2005), str. 19.
86. Isti. Svećenik Valentin Cukarić i OZN-a. 2(2005), str. 19; 3(2005), str. 19; 4(2005), str. 19.
87. Isti. Okovane golubice. 4(2005), str. 19; 5(2005), str. 19.
88. Isti. I. Svećenici - ratne i poratne žrtve. 6(2005), str. 19; 7(2005), str. 19; 8(2005), str. 19.
89. Isti. II. Bogoslovi i sjemeništarci - ratne žrtve. 11(2005), str. 19.
90. Isti. III. Svećenici i redovnici - zlostavljeni i zatvarani. 12(2005), str. 19; 1(2006), str. 19; 2(2006), str. 19; 3(2006), str. 19; 4(2006), str. 19; 5(2006), str. 19; 6(2006), str. 19; 7(2006), str. 19; 8(2006), str. 19; 9(2006), str. 19; 10(2006), str. 19; 11(2006), str. 19; 12(2006), str. 19; 8(2007), str. 21; 9(2007), str. 21.
91. Isti. Mozaik biskupa Nežića. 3(2006), str. 20.
92. Isti. Ive Mihovilović. 8(2006), str. 23.
93. Isti. Odnos istarskog svećenstva i narodnjaka prema NOP-u. 7(2007), str. 21-22.
94. Isti. IV. Redovnice. 11(2007), str. 21.
95. Isti. Sakristani i zvonari - nevine žrtve rata. 12(2007), str. 21; 1(2008), str. 21-22.
96. Isti. Seoske babice i partizansko bezumlje. 2(2008), str. 21.
97. Isti. Hrvatski martirologij XX. stoljeća. 4(2008), str. 21.
98. Isti. Istarski mučenici i žrtve. Hrvatski martirologij XX. stoljeća. 6(2008), str. 21; 7(2008), str. 21.
99. Isti. O pravu na grob i o dužnosti pijeteta. 7(2008), str. 21.

100. Isti. Jame kao povijesni problem. 8(2008), str. 21.
101. Isti. Živi izašli iz jama. 9(2008), str. 21.
102. Isti. Salimbenijev popis istarskih jama. 10(2008), str. 21.
103. Isti. Dodatna pojašnjenja. 11(2008), str. 21-23.
104. Isti. Krik iz fojbe. 12(2008), str. 21-22.
105. Isti. Posjet selu Andrejevići. 1(2009), str. 25.
106. Isti. Krik iz jame. 3(2009), str. 21.
107. Isti. Prva poratna krizma u Sv. Mateju-Cere. 3(2009), str. 21.
108. Isti. Narodnjak Josip Rojnić. 7-8(2009), str. 20.
109. Isti. Nevina ratna žrtva. 9(2009), str. 18.
110. Isti. Josip Matković - žrtva domaćih bezumnika. 10(2009), str. 18.
111. Isti. Žrtva domaćih bezumnika. 11(2009), str. 18.
112. Isti. Dvije vrijedne knjige. 11(2009), str. 18.
113. Isti. Sjemenište i Udba. 12(2009), str. 18.
114. Isti. Ratni doživljaji biskupa Santina. 3(2010), str. 19-20; 4(2010), str. 23; 5(2010), str. 23; 6(2010), str. 23.
115. Isti. Biskup Raffaele Radossi. 7-8(2010), str. 23; 9(2010), str. 23; 10(2010), str. 23; 11(2010), str. 23; 12(2010), str. 23.
116. Isti. Talijanski svećenici napustili Istru zajedno s biskupom. 2(2011), str. 28-29.

VII. Politički zatvorenik, glasilo Hrvatskog društva političkih zatvorenika, Zagreb (mjesečnik)

1. Grah, I. (Istranin). Istarske jame: tabu tema. 8(1990), str. 27-28.
2. Isti. Narodnjak Pavao Krajša (1888-1944). Preuzeto iz *Ladonje* 6-7(1994). 41(1995), str. 44-46.
3. Isti. „Kanarinac“ iz KPD-a Slavonska Požega. 44(1995), str. 43-45.
4. Isti. Crkva u Istri u poratnim godinama (1943-1945). 61(1997), str. 27-29.
5. Isti. Antun Milovan (1907-1945) : žrtva komunističke „pravde“. 67(1997), str. 16-17.

VIII. Leksikografski radovi

1. Grah, I. 3 natuknice za Hrvatski biografski leksikon. Sv. 1. Zagreb : Jugoslavenski leksikografski zavod, 1983.
Barbo, Danijel, str. 454.
Barbo, Ivan, str. 454.
Bernardo, str. 705.
2. Isti. 3 natuknice za Hrvatski biografski leksikon. Sv. 2. Zagreb : Jugoslavenski leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, 1989.
Cecotti, Bonifacije, str. 611.
Corniani, Bernardin, str. 705.
Coronini, Pompej, str. 705-706.
3. Isti. 3 natuknice za Hrvatski biografski leksikon., Sv. 3. Zagreb : Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, 1993.

- Darmini, Juraj, str. 225.
 Demetrio, str. 287.
 Divanić, Zaharija, str. 748.
 4. Isti. 5 natuknica za Hrvatski biografski leksikon., Sv. 4. Zagreb : Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, 1998.
 Elio, Antun, str. 31.
 Flapp, Ivan Krstitelj, str. 292-293.
 Fogar, Alojzije, str. 314.
 Gabrieli, Nicola, str. 522-523.
 Glavina, Ivan Nepomuk, str. 734.
 5. Isti. 28 natuknica za Istarsku enciklopediju. Zagreb : Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, 2005.
 Arhiv Kongregacije de Propaganda Fide, str. 30-31.
 Badoer, Marino, str. 48.
 Balbi, Giovanni Andrea, str. 49.
 Balbi, Teodoro Loredano, str. 49-50.
 Barbo, Daniele, str. 57.
 Bernardo, str. 72.
 Cecotti Giovanni Giuseppe, Bonifacio, str. 131.
 Corniani, Bernardin, str. 144.
 Coronino, Coroninus, str. 144-145.
 Darmini, Juraj, str. 170.
 Demetrio, str. 176.
 Divanić, Zaharija, str. 199.
 Elio Antonio, str. 206.
 Flapp, Giovanni Battista, str. 227.
 Fogar, Luigi, str. 230.
 Folium dioecesanum Parentino-Polense, str. 230.
 Folium dioecesanum Tergestino - Justinopolitanum, str. 230.
 Glavina, Ivan Nepomuk, str. 260.
 Juras, Ivan Dominik, str. 359-360.
 Kresina, Antun, str. 418.
 Marenzi, Antonio, str. 469.
 Parentin, Luigi, str. 564.
 Pavić, Ivan, str. 571.
 Šterk, Andrija, str. 789.
 Santin, Antonio, str. 713-714.
 Tršćanska biskupija, str. 822.
 Vizitacija, str. 877-879.
 Vodinelić, Ljudmila, str. 882-883.

IX. Radovi u ostalim časopisima, zbornicima i knjigama

1. Grah, I. *Novigradska sinoda biskupa Tomasinija*. U: *Zbornik Buje '96*. Umag, 1996. Str. 71-72
2. Isti. Crkvene i političke promjene i zbivanja u Istri 1945-1947. godine. *Domesti* (Rijeka). 7-12(1997), str. 57-70.

3. Isti. *Povijesni hod kršćanstva na Pulštini*. U: *Ližnjanski zbornik*. Pazin, 1997. Str. 61-68.
4. Isti. Antonio Scotta, I Territori del cofine orientale italiano nelle lettere dei vescovi alla Santa Sede 1918-1922, Trieste 1994. *Riječki teološki časopis* (Rijeka). 1(5)(1997), str. 240-246.
5. Isti. Sergio Galimberti, Santin: testimonianze dall'Archivio privato (Trieste 1996). *Riječki teološki časopis* (Rijeka)., 2(5)(1997), str. 443-446.
6. Isti. *Josip Grašić*. U: *Zbornik: Hrvatska čitaonica u Pazinu*. Pazin, 1999. Str. 125-138.
7. Isti. *Hod kršćanstva na području današnje općine Cerovlje*. U: *Cerovljanski zbornik*. Pazin, 1999. Str. 103-112.
8. Isti. *Sjemeništa i teološko obrazovanje na području istarskih biskupija*. U: *Zbornik Visoko školstvo na području Riječko-senjske metropolije*. Zagreb-Rijeka, 1999. Str. 221-244.
9. Isti. *Gračaški špital Martina Milotića*. U: *Gračaški zbornik*. Pazin, 1999. Str. 115-122.
10. Isti. *Gračaški župnik dr. Atilio Maurovich (1924-1947)*. U: *Gračaški zbornik*. Pazin, 1999. Str. 145-160.
11. Isti. *Gračaški župnik dr. Atilio Maurović (1924-1947)*. *Nova Istra* (Pula). 1-2(2000), str. 203-211.
12. Isti. *Gračaški „Špital“ Martina Milotića*. *Nova Istra* (Pula). 1-2(2000), str. 212-214.
13. Isti. „*Nuovi martiri“ dell'Istria*. U: *Zbornik: Santi e martiri nel Friuli e nella Venezia Giulia*. Padova, 2001. Str. 373-377.
14. Isti. *Položaj svećenstva za talijanske uprave*. U: *Zbornik radova s Međunarodnog znanstvenog skupa Talijanska uprava na hrvatskom prostoru i egzodus Hrvata (1918-1943)*. Zagreb, 2001. Str. 597-615.
15. Isti. Crkveno-pravno uređenje Istre i suživot plurietničkih vjernika od 16. do 19. stoljeća. *Riječki teološki časopis* (Rijeka). 1(19)(2002), str. 215-230.
16. Isti. Crkvene i društveno-povijesne okolnosti za života i djelovanja mons. Ivana Pavića. *Riječki teološki časopis* (Rijeka). 2(22)(2003), str. 591-602.
17. Isti. *Josip Grašić (1863-1949), Beram u prošlosti*. U: *Zbornik Pazinskog memorijala*. Knjiga 25. Pazin, 2003. Str. 71-84.
18. Isti. *Veronika Milošević, „Kanarinac“*. U: *Kaja Pereković, Naše robijanje : Hrvatske žene u komunističkim zatvorima*. Rijeka – Zagreb, 2004. Str. 287-290.
19. Isti. *Župna pučka škola u Žminju (1822-1869), 50 godina žminjske osmogodišnje škole*. Žminj, 2004. Str. 11-18.
20. Isti. *Župna škola (1820-1869) preteča čitaonice*. U: *Tinjanski zbornik*. Tinjan, 2005. Str. 47-62.
21. Isti. *Rapporti ecclesiastici tra l'Istria e Ravenna durante la vita dell'arcivescovo Massimiano e nei secoli successivi, Ravennetensia XXI a cura di Maurizio Tagliaferri*, Imola : University Press Bologna, 2005. Str. 49-60.
22. Isti. Crkveno-pravno uređenje Istre i suživot plurietničkih vjernika od 16. do 19. stoljeća. *Riječki teološki časopis* (Rijeka). 2(32)(2008), str. 569-586.

Summary

MONSIGNOR IVAN GRAH, A CHURCH ARCHIVIST AND A HISTORIAN: A BIOBIBLIOGRAPHY

This paper makes a brief reference to the life and work of Monsignor Ivan Grah, emeritus archivist and historian of Istra, priest of Diocese of Poreč and Pula who died in 2011.

The last section of the paper contains the entire bibliography of Monsignor Ivan Grah's papers that were published until his death in April 2011.

During his life Monsignor Grah obtained, among other duties, the duty of the diocesan delegate for the church archives of the Diocese of Poreč and Pula. In collaboration with Jakov Jelinčić, archivist from the State Archives in Pazin he made an inventory of archives of almost all parishes of the aforementioned Diocese in the project that lasted for ten years. The result of his archival work was also an excellent basis for the publication of the inventory of parish records of Istrian county (Courier of State archives in Pazin 11-13 (2004-2006), Pazin 2008).

Keywords: *Ivan Grah, biography, bibliography, State Archives in Pazin, Pula and Poreč Diocese, parish archives*